

Hazparnen, 2009ko ekainaren 26an

Andres Urrutia euskaltzainburua,
Beñat Oihartzabal, euskaltzainburuordea,
Xabier Kintana, idazkaria,
Jose Luis Lizundia, diruzaina,
Andres Iñigo, Jagon sailburua,
Sagrario Aleman,
Adolfo Arejita,
Aurelia Arkotxa,
Miren Azkarate,
Jean-Louis Davant,
Patxi Goenaga,
Jean Haritschelhar,
Joseba Lakarra,
Emile Larre,
Andoni Sagarna,
Ana Toledo,
Patxi Uribarren,
Xarles Videgain eta
Patxi Zabaleta, euskaltzainak

Pello Telleria idazkariordea eta Jose Antonio Aduriz, zegozkien gaietan.

Ezin etorriak eta ahalak: Bernardo Atxagak, ahala A. Urrutiari; M. Lourdes Oñederrak, ahala Aurelia Arko-

txari; Patxi Salaberrik, ahala Andres Iñigori; Pello Salaburuk, ahala Jean Haritschelharri; Ibon Sarasolak, ahala P. Salabururi; Joan Mari Torrealdai, ahala A. Sagarnari; Patxi Uribarrenek, ahala Andres Urrutiari, egon ez den bitarterako; Adolfo Arejitak, ahala J. L. Lizundiari, egon ez den bitarterako; Patxi Zabaletak, ahala A. Iñigori, egon ez den bitarterako; Mikel Zalbidek, ahala A. Urrutiari.

Batzarra goizeko 9,30ean hasi da Hazparneko Kultur Etxean, ezkerreko zutabearen ageri diren euskaltzainak bertan direla.

1. Hasi aurrekoak

Batzarrerako jaso diren ahalak Idazkariak irakurri ondoan, Euskaltzainburuak batzarrak, gehienik ere, 13,15 arte iraunen duela jakinarazi du.

2. Aktari oharrak. Aktan aipatzen den Peru Abarkaren «nobela» ez baina *autua* hitza jartzeko eskatu du Ana

Toledok, Literatura Ikerketa batzordekoek darabilten bezala. Horrela egitea erabaki da.

Era berean, Andres Iñigok Nafarroako Gobernuak darabiltzan zenbait izenen eta Onomastika batzordeak erabakirikoen artean ageri diren «desadostasunak salatu»-ren orde, «desadostasunak azaldu» jartzea eskatu du. Ontzat eman da.

Besterik gabe, akta onartu egin da.

3. Onomastika. Kanpoko leku-izenak ahoskatzeko irizpideak. Miren Lourdes Oñederrak egindako autozuzenketak eztabaidatu egin dira. Oro har, irizpideak ontzat eman dira, baina zalantza batzuk hobeki argitzea erabaki da, deklinabideena bereziki.

Hortaz, *g, j, v* (*Argentina, Versailles*) eta frantseseko *eu* kasuak hurrengorako uztea erabaki da, Xarles Videgain, Jean Haritschelhar eta Patxi Goenagaren ahozko oharrei kasu eginik.

4. Hiztegi Batua. E letrako zerrendari egindako oharrak aztertu eta erabakitzea.

J. A. Adurizen ardurapean *ezker-aihen*-etik *ezuste*-rainoko hitzak, eztabaidatu eta onartu dira, E letrako oharrak amaitutzat emanik.

5. Esku artekoak

5.1. Kultura Ministerioaren eskaria

Madriko Kultura Ministerioarengandik gutun bat jaso da, berak antolatutako «Premio Nacional de Periodismo Cultural 2009»ko Sari Nagusirako mahaikidea eskatzen. Atzo Baionan bildu ondoren, Zuzendaritzak, horretarako, Jose Mari Iriondo euskaltzain urgazlea proposatzea erabaki zuen. Osokoak ontzat eman du proposamena.

5.2. University of Massachusetts-tik eskaria

Unibertsitate horretako antropologia-irakasle den Jacqueline Urla andreak, gutun baten bidez, *Conflicto Lingüístico en Euskadi* liburutiko irudi batzuk erabiltzeko baimena eskatu dio Euskaltzaindiari. Ikertzaile horren lana ezagututa, Akademiak baimen hori ematea erabaki du.

5.3. Uztaileko ospakizunak

Euskaltzaindiaren 90. urteurreneko aurtengo ospakizunen barruan, uztailearen 16 eta 17an Espainiako beste hizkuntza akademiak Euskaltzaindira etortzera

gonbidatzea erabaki du. Egun horietarako programa ere aurkeztu da, eginkizunak eta egitekoak gogoratuz. Azkenean Akademia guztien artean adierazpen bat egitea erabaki da, elkarrekiko lankidetzaz bultzatzeko. Elkarrekiko adierazpenarekin batera, oroigarri batzuk banatuko zaizkie akademiko guztiei. P. Zabaletak Okzitaniako eta Frantziako akademiak ere gonbidatzea proposatu du, baina, batetik, A. Urrutiak okzitaniarrekin –akademia batasunik ezagatik– leudekeen problemak azaldu ditu. Bestaldetik, B. Oihartzabalek Frantziako Akademiaren berri eman du, eta horretarako ezegokitasuna azalduz ere bai. Halere, Patxi Zabaleta Pariskoa ere gonbidatzearen alde agertu da. Euskaltzainburuak, ordea, horretarako, urrian aukera egokiagoa izan litekeela esan du.

5.4. Joanes Etxeberri egitasmoa

Euskaltzainburuak Euskararen Historia Soziala ikertzen eta prestatzen diharduen Joanes Etxeberri egitasmoaren jarraipen batzordekideen izenak eman ditu, Zuzendaritzak atzoko bileran onartuak, hots:

Kideak (ahotsa eta botoa dutenak):

Euskaltzainburua

Diruzaina

Jagon Sailburua

Iker Sailburua

EHSko Zuzendari orokorra

EHSko Iker-saioen zuzendaria

Teknikariak (ahotsa bai, baina botorik ez)

Kudeatzailea

EHSko bulegoburua

6. Azken ordukoak

6.1. Juri Zytsar ohorezko euskaltzainaren heriotza

Juri Zytsar errusiar hizkuntzalari eta ohorezko euskaltzaina 2009ko ekainaren 25ean hil da, 81 urte zituela. Euskararen ikerkuntzan eginiko lanengatik 1992ko otsailaren 1ean ohorezko euskaltzain izendatu zuen Euskaltzaindiak. Hilberri-txostena X. Kintanak egitea proposatu du Zuzendaritzak, eta onartu da.

6.2. Robert Lafont okzitaniasta hil da

Era berean, Xarles Videgainek Robert Lafont okzitaniasta eta europar federalistaren heriotzaren berri eman du, ekainaren 24an hil zela argituz. Haren hurbilekoei doluminak bidaltzea erabaki da.

6.3. Hurrengo batzarra. Euskaltzainburuak gogoratu egin du hurrengo batzarra, uztailaren 16an, arratsaldean, egoitzan izanen dela, eta batzar-deia, hortaz, datorren astean bidaliko dela.

6.4. Curriculum vitae-ak. Oroitaraztekoa da, halaber, martxoaren 26ko osoko batzarrean euskaltzainen artean banatu ziren *curriculum vitae* gehienak ez direla oraindik erantzun, eta, beraz, zeregin hori lehenbailehen bete beharra dagoela.

6.5. UNESCO Etxearekiko hitzarmena. Euskaltzainburuak, halaber, UNESCO Etxearekin lankidetzat hitzarmena sinatu berria duela Euskaltzaindiak adierazi du.

6.6. Arratsaldeko bilkura. Andres Urrutia euskaltzainburuak gogorarazi du arratsaldeko 4:00etan, osoko batzarraren leku berean, Euskaltzaindiaren 90. urteurreneko ageriko bilkura egingen dela.

7. Banaturiko liburuak

Batzarraren amaieran liburu hauek banatu dira:

- Patxi Salaberri Zaratiegiren *Izen ttipiak euskaraz*, (Onomasticon Vasconiae, 26).
- Gorka Aulestiaren *Estigmatizados por la guerra* (Euskaltzainak, 8).
- Jurgi Kintanaren *Intelektuala nazioa eraikitzen: R.M. Azkueren pentsaera eta obra* (Iker – 22).

Arratsaldean, halaber, Piarres Xarrittonen tesia ere, *Pierre Broussain, sa contribution aux études basques*, banatuko da.

Batzarra egurdiko 13:00ean amaitu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria

Ageriko bilkura

Hazparnen, 2009ko ekainaren 26an.

Gaur, ekainak 26, egin da 90. urteurreneko ospakizuna, Hazparnen, *Elgar* Kultura Etxean, arratsaldeko 16:00etan hasita.

Bildu dira:

- Euskaltzain osoak: Andres Urrutia, euskaltzainburua; Beñat Oihartzabal, buruordea; Xabier Kintana, idazkaria; Jose Luis Lizundia, diruzaina; Andoni Sagarna, Iker sailburua; Andres Iñigo, Jagon sailburua; Jean Haritschelhar, euskaltzainburu ohia; Sagrario Aleman, Adolfo Arejita, Aurelia Arkotxa, Miren Azkarate, Jean-Louis Davant, Patxi Goenaga, Joseba Lakarra, Emile Larre, Ana Toledo, Patxi Uribarren, Xarles Videgain, Piarres Xarritton eta Patxi Zabaleta. Ezin etorria adierazi dutenak: Miren Lourdes Oñederra, Txomin Peillen, Pello Salaburu, Jose Irazu «Bernardo Atxaga», Patxi Salaberri, Ibon Sarasola, Joan Mari Torrealdai eta Mikel Zalbide.
- Ohorezko euskaltzainak: Pierre Andiazabal, Joseph Camino eta Jean-Baptiste Dirassar.
- Euskaltzain urgazleak: Jose Antonio Aduriz, Kepa Altonaga, Xipri Arbelbide, Erramun Baxok, Jean-Baptiste Coyos, Peio Jorajuria, Daniel Landart, Manex Pagola, Manu Ruiz Urrestarazu, Pello Telleria eta Juan Jose Zearreta. Ezin etorria adierazi dutenak: Paki Arregi, Jon Casenave, Aines Dufau, Jose Maria Etxebarria eta Ricardo Gómez.
- Batzordekideak: Céline Mounole.
- Langileak: Annie Etxeberri eta Amaia Okariz.

Euskaltzainburuak zabaldu du ekitaldia. Euskaltzaindiak 90 urte bete dituela gogoraraziz, Akademian historia eta bizia biltzen direla azpimarratu du, eta horiek aldarrikatzera etorri dela Akademia Hazparnera.

Piarres Xarriton Pierre Broussain lehen euskaltzain hazpandarrak mintzatu da. Broussain Barrandegian sortu zen, 1859an. Parisen medikuntza ikasi zuen, eta 1899an Euskal Herrira itzuli zen. Hazparneko medikua izan zen, baita auzapeza ere (1905-1919). Euskaltzaindiaren sorreran partehartze zuzena izan zuen eta euskaltzain osoa izan zen. Euskararen batasuna zela eta, R. M Azkuek eta P. Broussainek izan zuten harremana azpimarratu du Xarrittonek.

Emile Larre Jean Hiriart-Urruty mintzatu da, honek euskarari eta euskal elizari egindako ekarpena azpimarratuz. Jean Hiriart-Urrutyren izaera eta jakinduria bere idatzietan jasoa geratu dira, bai eliza-liburuetan eta baita bi hamarkada luzez *Herria* aldizkarian argitaratzen zituen artikuluetan ere. Larrek besteren esanetara jo du, euskaltzain oso izandako Hazparneko semearen ibilbidea gores-teko: «*Jean Hiriart-Urrutyk zintzoki bete du bere euskaldun lekua Baionako elizaren buruan*», halaxe zioen Piarres Lafittek *Herria* aldizkarian bertan; Molerés apez-pikuak, berriz, Hiriart-Urrutyren hiletan, «*Euskal kulturaren, euskararen, eta kultura horren ebanjelioz argitzearen alde*» betetako ahalegina nabarmendu zuen.

Manuel Padilla Moyanok Hazparnerekin lotura zuzena duen eskuizkribu argitaragabe baten berri eman du gaurko bere hitzaldian. Dokumentuak 205 orrialde ditu, 26.000 hitz eta «lehen mailako lekukotasuna da, XVIII. mendeko lapurteraren corpora emendatzen duena». Eskuizkribu anonimoa da –«nahiz apez bat zela aise suposa dezakegun»– eta izenburu hau du: *Jesu Christo eguijazco Jaimco Guizonaren bizia eta heriua laur Evanjelista eguijazcuen eta Sainduien arabera*. Padillaren esanetan, dokumentua «interes bizikoa da, Hazparne aldeko euskararen lekukotasun zaharrena litekeelakoz».

Azken hizlaria Maia Duguine izan da, eta Hazparden gaur egun egiten den euskararen ezaugarri batzuk azaldu ditu. Hazpandaren hizkeran ezagunak eta ez hain ezagunak diren ezaugarriak aipatu ditu. Zuberoan hain ezaguna den «ü»ren Lapurdiko erabilera izan da aipagarrienetako bat. Hitzak «u»z bukatzen direnean horrela ahoskatzen badira ere, «a» atzikia daramatenean «ü» bihurtzen dira.

Amaierako hitzak Patxi Arotzarena Hazparneko auzapezordeak esan ditu. Bere poza agertu du Akademia Hazparden izanagatik, eta bere herrian euskararen alde egiten ari den lanaz mintzatu da.

Bertaratu direnei, ekitaldiaren bukaeran, Piarres Xarrittonen tesi berrargitaratua eman zaie, «Euskaltzainak» bildumak kaleratua: *Pierre Broussain. Sa contribution aux etudes basques.*

Ekitaldia arratsaldeko 18:00etan bukatu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Xabier Kintana,
idazkaria